

KAMU İÇ MALİ KONTROL SİSTEMİNDE MERKEZİ UYUMLAŞTIRMA BİRİMİ İLE DENETİM KOMİTESİNİN/ KURULUNUN ROLÜ

Hami ÖRENAY
İç Denetim Birimi Başkanı
Maliye Bakanlığı

ÖZET: Yeni kamu iç mali kontrol sisteminin (KİMK) iki asli unsuru olan iç kontrol ve iç denetimin, uluslar arası kabul görmüş standartlar ve iyi uygulamalar çerçevesinde geliştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla oluşturulan merkezi uyumlaştırma birimi (MUB) ile denetim komitesinin/kurulunun (DK) sistemdeki rolleri, idari yapılanmaları ve aralarındaki ilişkiler konusunda aşağıda uluslararası perspektif çerçevesinde Avrupa Komisyonunun açıklama ve tavsiyelerine yer verilecek, diğer yandan, ülkemizde de bu kapsamda Maliye Bakanlığı bünyesinde merkezi uyumlaştırma birimi olarak oluşturulan İç Denetim Koordinasyon Kurulunun ve (İDKK) Sekreteryaasının görev ve fonksiyonları irdelenecektir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: MUB, kamu iç mali kontrolü, kamu iç mali kontrol sistemi, denetim komitesi / kurulu, İDKK.

Merkezi Uyumlaştırma Biriminin Tanımı ve Rolü¹

Avrupa Komisyonu KİMK tanımlar sözlüğünde; “merkezi uyumlaştırma birimi (Central Harmonisation Unit-CHU), tüm kamu sektöründe iç kontrolün konumuyla ilgili olarak doğrudan maliye bakanına raporlama yapan ve bu bakanlıkla ilişkilendirilen, iç kontrol sistemlerinin yeniden oluşturulması ve üst seviyeye çıkarılmasından, kalitesinin sürdürülmesinden, tanımlar, standartlar ve metodolojilerin uyumlaştırılmasından ve koordinasyonundan, tüm taraflar (yöneticiler, mali görevliler, iç denetçiler,) arasındaki iletişimin sağlanmasından, sertifikasyona ilişkin kriterleri oluşturmak dahil kamu iç denetçileri ile kamu iç kontrol sistemini

1 Avrupa Komisyonu Bütçe Genel Müdürlüğünde çalışan ve AB üye ülkelerinde PIFC (KİMK) kavram ve sisteminin geliştirilmesine öncülük eden Robert de Koning tarafından hazırlanan PIFC adlı kaynaktan tercüme edilmiş ve özetlenmiştir. Robert De Koning, PIFC, A European Commission Initiative To build structures of Public Internal Kontrol In applicant and third-party countries, January 2007. S.69-72

geliştirilecek diğer tüm faaliyetler için gerekli eğitim imkanlarının oluşturulmasından ve koordinasyonundan sorumlu bir birim” olarak tanımlanmaktadır.

Kamu iç kontrolünün ve iç denetiminin merkezi uyumlaştırılması amacıyla oluşturulan merkezi uyumlaştırma birim veya birimlerinin temel işlevi, Devletin tüm yönetsel organizasyonlarında uygulamanın koordinasyonu, yönetsel hesap verilebilirliğin ve iç denetim ilkelerinin geliştirilmesi olarak ifade edilmektedir. Bu işlevi üstlenen birimler, genellikle maliye bakanlıkları bünyesinde oluşturulmaktadır. Hem iç kontrolün hem de iç denetimin merkezi uyumlaştırma rolünün bir tek birim tarafından üstlenilebileceği gibi bunların ayrı fonksiyonlar olarak iki farklı birim ve yapıda oluşturulması mümkün olmaktadır.

Uyumlaştırma birimlerinin ilk faaliyeti, tüm tarafları (yönetim, kontrol ve denetim) yeni kavram ve yaklaşımlarla tanıştırmak, bu yönde dikkatlerini artırmak ve taraflar arasında yeterli bilgi değişimi için bir iletişim sistemi geliştirmektir.

Başlangıçta, mevcut iç kontrol sisteminin uluslararası standartlarla karşılaştırılarak sistemin güçlü ve zayıf yönleri analiz edilmelidir. Bu yönde, bir KİMK Politika Belgesi taslağı hazırlanmalıdır.

Bunu takiben, temel ve özel kanunların hazırlanması, tartışılması ve onaylanmasından sonra, bu kanunlar esas alınarak mali yönetim ve kontrol ile iç denetim sistemleri için rehberler, iç denetim ve etik ilkeler için standartlar, risk yönetimi ve diğer metodolojiler için yönergeler şeklinde düzenlemeler yapılacaktır.

Bu sürecin sonunda, MUB, KİMK sisteminin geliştirilmesinden bu sistemlerin izlenmesi aşamasına geçecektir. MUB bu aşamada, tavsiyelere uyulup uyulmadığı, uygulamada karşılaşılan sorunlarla nasıl baş edileceğine dair uygunluk ve kalite güvencesine yönelik test ve kontroller yapmak görevini üstlenecektir.

MUB bir merkezi organ olarak, kamu idarelerinin KİMK'e ilişkin standartlar ve yasal düzenlemelerin uygulamasına yönelik öğrenme, paylaşma ve danışmanlık ihtiyaçlarını karşılayacak, idareler KİMK alanındaki

“Başlangıçta, mevcut iç kontrol sisteminin uluslararası standartlarla karşılaştırılarak sistemin güçlü ve zayıf yönleri analiz edilmelidir. Bu yönde, bir KİMK Politika Belgesi taslağı hazırlanmalıdır.”

gelişmeler hakkında düzenli olarak bilgilendirilecek ve yenilenecektir. Yine, bu kapsamda idareler, yeni gelişmeler hakkında eğitim alma ve merkeze sorma imkanı elde edeceklerdir.

MUB'in en temel amaçlarından birisi de, iç denetim ve mali kontrolden sorumlu personelin kalitesinin geliştirilmesidir. Bu bakımdan, MUB, profesyonelliğin gerektirdiği eğitim imkanlarının oluşturulmasında gözetici ve koordinatördür. Bu çerçevede MUB hem dış denetimle hem de özel sektörün profesyonel kuruluşları ve akademik çevrelerle koordinasyon ve işbirliği imkanı arar.

MUB' nin yeni sistemdeki rol ve önemi açık olarak vurgulanmış olmakla birlikte, AB aday veya üye ülkelerde MUB oluşturulması sürecinde bazı zorluklarla karşılaşılmıştır. Bu merkezlerin maliye bakanlıklarında oluşturulmasında ve diğer bakanlıkların bunu kabullenmesinde sorunlar çıkmış, bazı ülkelerde ise, üst yönetimin güçlü irade gösterememesi ve geleneksel mevcut teftiş ve kontrol güçlerinin engellemesi nedeniyle MUB nin uygun bir şekilde oluşturulmasında gecikmeler olmuştur.

Merkezi uyumlaştırma bir ya da iki ayrı birim şeklinde ayrıştırılabilmekte, bunlardan biri mali yönetim ve kontrol sistemlerine, diğeri ise iç denetime ilişkin görev üstlenebilmektedir. Tek olması veya iki birim şeklinde ayrıştırılmasının bazı avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Ancak, yeterli bilgiye sahip personel olması halinde iki ayrı MUB olması tercih edilmelidir.

AB üye ve aday ülkelerin hepsinde 2006 yılı sonuna kadar yukarıda belirtilen fonksiyonları ifade eden tek ya da iki merkezi uyumlaştırma birimi oluşturulmuştur.

Denetim Komitesi veya Kurulu (DK)²

Denetim komiteleri (Audit Committees) veya Kurulları (Audit Boards), hem özel sektörde hem de kamu sektöründe çeşitli fonksiyonlar üstlenmektedir. Özel sektörde komiteler, şirket ve hissedarlar arasındaki iletişimi sağlamaktadır. Bunlar, şirketin iç risk yönetimini ve kontrol sistemlerini, mali bilgilerin akışını, iç ve dış denetim ve muhasebecilerden gelen tavsiyelerin takibini ve yerine getirilmesini gözetir. DK iç denetim sonuçları ve tavsiyelerinin dikkate alındığına dair ilave bir güvence sağlamayı amaçlar.

Kamu sektöründe ise DK, yönetim, kontrol ve denetime ilişkin durumların tartışıldığı bir platform sağlar. Parlamento ve dış denetimin, denetim ve kontrol yetkisi tarafından Kamu sektöründe kontrol ve dengeler temin edilir.

DK bir bakanlıkta üst yönetime ve iç kontrol standartlarının en üst seviyede sürdürülmesini gözeten iç denetime yakın bir organ olarak görülür. Bu nedenle, denetim komitelerinin/kurullarının en temel amacı, KİMK sisteminin yeterli seviyede geliştirilmesinde süreklilik arz eden sıkıntıları çözmeye çalışmak ve etkin bir KİMK sistemi için motivasyonu sürdürmektir.

Yönetimin temsilcileri, özel sektör ve eğitim sektörünün üst seviyede bağımsız denetim uzmanlarının uygun karışımından oluşan bir denetim kurulu /komitesi, daha üst yönetim seviyesinde, iç kontrolü güçlendirecek olan tüm yönetim kademeleri için önemli bir teşvik edicidir.

AB'nin 12 üyesinde çok yakın zamanlarda denetim komiteleri oluşturuldu. Yeni üyelerden Güney Kıbrıs'ta 2003 yılında merkezi iç denetim dairesinin bağımsızlığını garanti eden bağımsız bir İç Denetim Kurulu, Malta' da, doğrudan Başbakan'a sorumlu İç Denetim ve Soruşturma Kurulu, Macaristan'da, KİMK politikaları hakkında Maliye Bakanına tavsiyelerde bulunan Bakanlıklararası Danışma Kurulu, Romanya'da Kamu İç Denetimi için Komite, Bulgaristan'da 2002 yılında

2 Age, Robert De Koning, PIFC, S. 72-74

“Denetim komitelerinin / kurullarının en temel amacı, KİMK sisteminin yeterli seviyede geliştirilmesinde süreklilik arz eden sıkıntıları çözmeye çalışmak ve etkin bir KİMK sistemi için motivasyonu sürdürmektir.”

KİMK Konseyi kuruldu. Türkiye'de ise 2003 yılında kanunla İç Denetim Koordinasyon Kurulu kuruldu. Bu kurullar, Romanya'da danışmanlık, Bulgaristan'da KİMK reformları hakkında karar oluşturmak fonksiyonlarını üstlenirken, Türkiye'de İDKK, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü ile çok fazla bütünleştirilmiştir.

Belirtilen ülkelerde Denetim Komiteleri/Kurulları onların MUB den fonksiyonel olarak ayrıştırılmıştır.

DK kamu iç denetimin gelişmeleri hakkında MUB ve hükümete tavsiye sağlayan yüksek seviyede politik bir organ iken, MUB iç denetimin geliştirilmesinde sorumluluk ve teknik kapasiteye sahip olmaktadır.. Her iki fonksiyonun örtüşen/çakışan yönleri bulunmakla birlikte, DK'nın görevi, tümüyle tavsiye ve arabuluculuk niteliğinde olması halinde bir sorun yaşanmayacaktır.

Merkezi Uyumlaştırma Birimi ile Denetim Komitesinin/Kurulunun Görevlerinin Karşılaştırılması³

Görev	MUB	DK
Politika oluşturma	KİMK alanında tüm faaliyetler	KİMK politikalarının analizi MUB politikaları hakkında görüş İç Denetim ve İç Denetim Planları ve stratejileri hakkında görüş Bağımsızlığın korunması
Yasal Düzenleme	Birincil ve ikincil düzenlemeler, rehber ve şablon taslaklarının hazırlanması	Değişiklik ve geliştirmeye yönelik düzenlemeler hakkında görüş

3 Age, Robert De Koning, PIFC, S. 75

Networking	Tüm paydaşların gelişimi İçeride ve dışarıda kamu ilişkileri	İç denetim ve dış denetim arasında işbirliğine yönelik görüş
KİMK izleme	MUB Rehberlerinin izlenmesine yönelik uygunluk testleri	-
Raporlama	İç denetim raporlarının analizi KİMK durumu hakkında maliye bakanlığına raporlama	Stratejik ve yıllık planlar hakkında görüş
Arabuluculuk/ Uzlaşma	İç denetçilerin atanması ve çıkarılmasına ilişkin görüş verme, Yönetim ve iç denetimin çıkar çatışmasının çözümü	Rotasyon ihtiyaçları ve personel politikası İç denetçiler ile yönetim arasındaki çatışmaları çözme MUB yöneticisinin değerlendirme rolü
İç denetim kalite güvencesi	Denetçilerin eğitiminin koordinasyonu ve denetimi İç denetimin profesyonelliğini yükseltme	Maliye bakanlığının gözden geçirmeleri hakkında görüş İç denetim için genel profesyonel eğitim MUB Başkanın rolünün değerlendirilmesi
AB Fonlarının kontrolü	Tüm alanlarda faaliyet	AB Fonlarına yönelik görevler ile yolsuzluk ve aykırılıkların önlenmesine yönelik gözetim

Uluslararası Perspektifte Denetim Komitesi / Kurulunun Rolü

Yabancı bir kaynakta komitelerin kurulması ve temel fonksiyonları aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.⁴

“İç denetimin rolünü kuvvetlendirmek için icracı bakanlıklarda denetim komitelerinin kurulmasına ihtiyaç vardır. Komiteler, bakanlıkların ve diğer idarelerin bünyesinde oluşturulmalı ve üst düzey yönetim ile muhasebe ve bütçe alanlarında teknik uzmanlardan meydana gelmelidir.”

“Denetim komitesi, organizasyonun icracı yönetiminde tamamen bağımsız olup, finans yöneticisi, mali işlerden sorumlu görevli ile baş iç denetçi ile dış denetçiler normal olarak komitenin toplantılarına katılır ve her zaman bu komiteye doğrudan erişim sağlar.”

4 Jack Diamond tarafından hazırlanmıştır. Teresa Ter-Minassian tarafından dağıtım yetkisi verilmiştir. Mayıs 2002

Denetim komitesinin temel fonksiyonları;

- İç denetimin çalışmalarını gözden geçirmek, iç denetçinin normal çalışmasına ek olarak yoğunlaşması gereken önemli alanları belirtmek,
- İç denetimin, baş kontrolör ve denetçinin sağladığı önemli bulguları gözden geçirmek ve düzeltici ve önleyici işlemin gerektiği önemli alanları tespit etmek,
- İç denetimin tavsiyeleri hakkında değerlendirme yapmak ve işlemlerin etkililiğini sağlamak,
- Bütçe komitesinin incelemelerinin ve raporlarının uygulamasını sağlamaktır.”

“Aynı zamanda, Maliye Bakanlığında bir merkezi iç denetim komitesi olması da faydalıdır. Maliye Bakanlığı üst düzey yönetimi, iç denetim servisinin başkanını ve muhasebe servisinin başkanından oluşan bir komite, iç denetimin belirlediği önemli bulguları ve yapılması gerekenleri, hiçbir işlemin yapılmadığı veya iç denetimin itirazlarının dikkate alınmadığı durumları gözden geçirmek ve iç denetimin çalışmalarında yoğunlaşması gereken kritik alanları belirlemek için kurulabilir.”

Kamu sektöründe kurumsal yönetim konusunda IFAC tarafından hazırlanan bir kaynakta ise, denetim komitelerine olan ihtiyaç belirtilmiş ve komitenin ne tür bir rol üstleneceği gösterilmiştir.⁵

“Kamu sektörü kurumlarının, iç kontrol ve dış denetim süreçlerinin yapısını bağımsız değerlendirilmesinden sorumlu olan ve icracı olmayan üyeleri kapsayan bir denetim komitesi kurma ihtiyacı vardır. Denetim komitelerinin oluşturulması bir “Anglo-Sakson” fenomeni olmasına karşın kurulmasına yönelik gerekçeler başka yerler için de geçerlidir.”

“Denetim komitesi, organizasyonun icracı yönetiminde tamamen bağımsız olup, finans yöneticisi, mali iş-

5 (2) Corporate Governance in Public Sector, IFAC Public Sector Committee, July 2006.s-67

“İç denetim faaliyetinin bağımsızlığını garanti etmek için, iç denetim yöneticisinin işlevsel (fonksiyonel) olarak denetim komitesi gibi bir organa, idari acıdan ise kurumun icra başkanı düzeyinde bir kişiye bağlı olması gerekir.”

lerden sorumlu görevli ile baş iç denetçi ile dış denetçiler normal olarak komitenin toplantılarına katılır. İç denetim birim başkanı ve dış denetçiler denetim faaliyetlerine ilişkin ortaya çıkan bazı bulguları denetim komitesinin gündemine getirebilir.”Denetim komiteleri, en az yılda bir denetçiler ile tartışma toplantıları düzenler.”

Özel sektör uygulamalarına bakıldığında şirketlerde, yönetim kurulu tarafından, şirketin hissedarlar ve ilgili diğer taraflar için üretilen mali raporlar ve verilerin, şirketin iç kontrol sisteminin, iç ve bağımsız denetçilerin performansının, yasal düzenlemelere, şirket politikaları ve etik ilkelerine uygunluğun gözden geçirilmesine yardımcı olmak üzere DK oluşturulmaktadır. IIA uluslararası iç denetim standartlarına bakıldığında iç denetimin bağımsızlığına ilişkin standartlarda denetim komitelerine yer verilmiştir.⁶

“Genel Standart - Bağımsızlık- 100: İç denetim elemanları denetledikleri faaliyetlerden bağımsız olmalıdırlar.

Spesifik Standart - Kurumsal Statü–110: İç denetim biriminin kurumsal statüsü birimin denetim sorumluluklarını yerine getirebilmesine olanak verebilecek nitelikte olmalıdır.”

“İç denetim faaliyetinin bağımsızlığını garanti etmek için, iç denetim yöneticisinin işlevsel (fonksiyonel) olarak denetim komitesi gibi bir organa, idari acıdan ise kurumun icra başkanı düzeyinde bir kişiye bağlı olması gerekir. Yeterli kaynaklara sahip, yetkin per-

sonelle donatılmış, bağımsız bir iç denetim işlevi; kurumun yönetim süreçlerinin etkililiği ile operasyonel, teknik, mali ve idari riskler gibi her türlü riski iyi yönettiği konusunda güvence sağlayacaktır.”

Yukarıda belirtilen standartlar çerçevesinde, denetim komitelerinin en temel işlevlerinden birisi, iç denetimin bağımsızlığının sağlanmasına ilişkin rolü olmaktadır.

Türkiye’de Merkezi Uyumlaştırma Birimi Fonksiyonu ve İç Denetim Koordinasyon Kurulu

Ülkemizde AB uyum ve uluslar arası standartlara uygunluk sağlamak bakımından 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunuyla getirilen yeni mali yönetim ve kontrol sisteminde; kamu idarelerinde oluşturulması gereken iç kontrol ve iç denetimin merkezi uyumlaştırılması görevi Maliye Bakanlığına verilmiştir. Kanunda iç kontrolün Maliye Bakanlığınca, iç denetimin ise Maliye Bakanlığına bağlı İç Denetim Koordinasyon Kurulunca (İDKK) uyumlaştırılması öngörülmüştür.

Kanunun 66 ncı maddesi uyarınca, iç denetim merkezi uyumlaştırma birimi olarak oluşturulan İDKK’ nın yapısı ve çalışmaları “ İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte düzenlenmiştir.

Kurul, Maliye Bakanlığına bağlı ve 7 üyeden oluşmaktadır. Üyelerden biri Başbakanın, biri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, biri Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, biri İçişleri Bakanının, başkanı dahil üçü Maliye Bakanının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından atanmaktadır.

Kurul üyelerinin görev süreleri 5 yıl olup, bu sürenin sonunda yeniden atanmaları mümkün bulunmaktadır. Bugün itibariyle Kurul bir eksik üye ile çalışmalarına devam etmektedir Kurulda görevlendirilenlerin kendi kurumlarındaki asli görevleri devam etmektedir.

Gerek Kanunda, gerekse Yönetmelikte Kurulun teşkilatına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamış-

6 Türkiye İç Denetim Enstitüsü, The IIA Reserch Foundation, Uluslararası İç Denetim Standartları, Mesleki Uygulama Çerçevesi, TİDE Yayınları :3

tır. Mevcut düzenlemeler, Kurulun üyelerinin, hangi nitelikte ve kaç kişiden oluşacağı, görevlerinin ne olduğuna ilişkindir. Bu görevlerin hangi personel eliyle yürütüleceği, kurul giderlerinin nasıl karşılanacağı açıklanmamıştır.

Kanununun 67 nci maddesi ile ilgili Yönetmeliğin 6 ncı maddesine göre Kurulun, kamu idarelerinin iç denetim sistemlerini izlemek, bağımsız ve tarafsız bir organ olarak hizmet vermek üzere; iç denetime ilişkin denetim ve raporlama standartlarını ve iç denetçilerin uya-cakları etik kuralları belirlemek, denetim rehberlerini hazırlamak ve geliştirmek, iç denetçilerin atanmasına ilişkin diğer usulleri belirlemek, kamu idarelerinin denetim birimleri ile işbirliğini sağlamak, iç denetçilerin eğitim programlarını düzenlemek, idarelerin iç denetim raporlarını değerlendirerek sonuçlarını konsolide etmek suretiyle yıllık rapor halinde Maliye Bakanına sunmak ve kamuoyuna açıklamak, kalite güvence ve geliştirme programını düzenlemek ve iç denetim birimlerini bu kapsamda değerlendirmek gibi görevleri bulunmaktadır.

Kurulun, iç denetime ilişkin düzenlemeler yapma, sistemin izlenmesi, koordinasyon ve eğitime yönelik olarak üstlendiği temel fonksiyonlar bakımından MUB'nin başlıca görevlerini üstlendiği görülmektedir.

Kanunda, iç kontrolü uyumlaştıracak birime ve Kurul sekreteryasının yürütülmesine ilişkin hüküm bulunmamakla birlikte, mali yönetim, iç kontrol ve iç denetime ilişkin görevlerin gerektirdiği hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünde iki adet daire başkanlığı kadrosu ihdas edilmiş ve bu dairelerin birisinin mali yönetim ve iç kontrolün uyumlaştırılmasına yönelik olarak "mali yönetim ve kontrol dairesi", iç denetim sisteminin yürütülmesine yardımcı olmak ve Kurul sekreteryasını yürütmek amacıyla da "iç denetim dairesi"nin oluşturulmuş olduğu ve merkezi uyumlaştırmaya ilişkin tüm faaliyetlerin bu dairelerce yürütüldüğü görülmektedir.

İç Denetim Dairesinin adı daha sonra "İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Dairesi" olarak değiştirilmiş

ve üstlendiği görev, yetki ve sorumluluklar ise aşağıda gibi sayılmıştır.

- İç Denetim Koordinasyon Kuruluna (İDKK) sekreteryaya hizmeti vermek,
- 5018 sayılı Kanun uyarınca İDKK'nın merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde iç denetim alanında gerekli mevzuat düzenlemelerini hazırlamak ve Kurulun görüşüne sunmak,
- Dairenin görev alanı kapsamında kişi ve idarelerden gelen yazılar ile Genel Müdürlük daireleri ve Bakanlık birimlerinin yazılarını cevaplandırmak,
- Dairenin görev alanı kapsamında kanun, tüzük ve yönetmelik tasarı ve teklifleri hakkında görüş yazısı hazırlamak,
- Genel Müdürlüğün toplantı ve çalışmalarına katılmak,
- İç denetim otomasyon projesini yürütmek,
- Dairenin görev alanı kapsamında AB, Dünya Bankası, IMF, OECD gibi uluslararası kuruluşlarla yapılan çalışma ve toplantılara katılmak,
- İç denetim eğitim çalışmalarına katkı sağlamak,
- Genel Müdürlük tarafından Daireye verilecek diğer görevleri yapmak.
- Sayılan görevler çerçevesinde, İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Dairesinin merkezi uyumlaştırma görev ve yetkisi bulunmamakla birlikte buna ilişkin tüm faaliyetlerin bu dairece yürütüldüğü, fakat dairenin hiyerarşik olarak Kurula değil, Genel Müdürlüğüne karşı sorumlu olduğunu belirtmek gerekir.

Burada belirtilmesi gereken önemli bir husus, "Başka ülkelerdeki Merkezi Uyumlaştırma Biriminin (Central Harmonisation Unit) karşılığı Türkiye'de İç Denetim Koordinasyon Kurulu olmaktadır. Söz konusu daire başkanlığı ise Kurula sekreteryaya hizmeti vermek üzere, Yönetmeliğin 18 inci maddesinde sayılan görevleri yapmak için kurulmuştur."⁷

7 Ramazan AKTAŞ, İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Birimi (İç Denetim Koordinasyon Kurulu), Mali Hukuk Dergisi sayı : 132 s.10

Oysa, Avrupa Birliği ülkelerinde merkezi uyumlaştırma birimlerinin, denetim komitesi /kurulundan ayrı olarak Maliye Bakanlıkları bünyesinde fakat daha bağımsız bir yapıda oluşturulduğu görülmektedir.

Ülkemizde yeni sisteme işlerlik kazandırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. AB müzakerelerinde "mali kontrol" bölümüne ilişkin olarak 30.09.2008 tarihine kadar yapılacaklar arasında, 5018 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak, kamu iç denetim sistemini geliştirmek ve koordine etmek amacıyla Merkezi Uyumlaştırma Birimi kurulması öngörülmektedir.

Bakanlar Kurulu Kararı eki 2009 Yılı Programında, 2009 yılı Haziran ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına bağlı İç Denetim Koordinasyon Kurulunun, kamu iç denetim sistemini geliştirmek ve koordine etmek üzere, İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Birimi fonksiyonunu 5018 sayılı Kanunda belirtildiği gibi, bağımsız ve tarafsız bir organ olarak yerine getirecek şekilde yeniden yapılandırılacağı belirtilmiştir.

AB Komisyonunun 5 Kasım 2008 tarihinde açıkladığı Türkiye hakkındaki 2008 İlerleme Raporunun 32-Mali Kontrol faslına ilişkin bölümü, Komisyonun, Türkiye'nin mali yönetim ve kontrol sistemine ilişkin tespit ve değerlendirmeleri ile yapılması gerekenleri içermektedir. Söz konusu Raporun gayri resmi Türkçe tercümesinde, İç Denetim Eşgüdüm Kurulunun iç denetim hususunda önemli belgeler hazırladığı, ancak Kurulun uyum ve koordinasyon görevinin, daha ehil ve etkin bir işleyişi sağlayacak daimi nitelikli bir merkezi uyum birimine aktarılmadığı ve Kurulun danışma işlevini daha da geliştirmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sonuç

Gerek AB Komisyonu tavsiye ve açıklamaları, gerekse uluslararası kabul görmüş standartlar ve uygulamalar çerçevesinde; ülkemizde kamu iç mali kontrolü ve iç denetimin merkezi uyumlaştırılmasına yönelik olarak Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünde oluşturulan İç Kontrol ve İç Denetim Uyumlaştırma Daireleri ile iç denetimin uyumlaştırılmasının

dan sorumlu İDKK'nın, merkezi uyumlaştırma fonksiyonunu etkin bir şekilde yerine getirecek bir yapıda olmadığı, aralarında görev ve fonksiyon uyumsuzluğu bulunduğu değerlendirilmektedir.

Öncelikle, İDKK'nın merkezi uyumlaştırma birimi değil, denetim kurul veya komitesi rolünü üstlenmesi ve uyumlaştırma görevini, yeniden yapılandırılacak bir merkezi uyumlaştırma birimine bırakması gerekli görülmektedir.

Kurulun, denetim Komitesi/kuruluna karşılık gelecek şekilde yeniden yapılandırılarak, KİMK sisteminin geliştirilmesi, iç denetimin etkinlik kazanması, denetim mesleğinin geliştirilmesi ve bağımsızlıklarının sağlanmasına yönelik politikalar üretmesi ve danışmanlık yapması beklenmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bürokratik kaygılar ve beklentiler yüzünden sistemin mantığına aykırı veya sistemi bozucu bir yapı ve fonksiyon karmaşası yaratılmamasıdır.

KAYNAKLAR

1. Robert De Koning, PIFC, A European Commission Initiative To build structures of Public Internal Control In applicant and third-party countries, January 2007.
2. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu.
3. İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.
4. Jack Diamond , Mayıs 2002 (Teresa Ter-Minassian tarafından dağıtım yetkisi verilmiştir.)
5. Corporate Governance in Public Sector, IFAC Public Sector Committee, July 2006.
6. Türkiye İç Denetim Enstitüsü, The IIA Research Foundation, Uluslararası İç Denetim Standartları, Mesleki Uygulama Çerçevesi, TİDE Yayınları :3.
7. İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Dairesi 2007 Faaliyet Raporu.
8. Ramazan AKTAŞ, İç Denetim Merkezi Uyumlaştırma Birimi(İç Denetim Koordinasyon Kurulu), Mali Hukuk, sayı 132.